

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3108/2023. (III. 14.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a Kúria Knk.II.39.058/2022/8. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Magyarország Kormánya indítványozó meghatalmazott jogi képviselője (Balsai Ügyvédi Iroda, dr. ifj. Balsai István ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérte a Kúria Knk.II.39.058/2022/8. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Dr. Varga Judit igazságügyi miniszter 2021. július 21-én öt népszavazásra javasolt kérdést nyújtott be a Nemzeti Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: NVB). Az NVB 2021. július 30-án kelt, 16/2021. számú határozatával a „Támogatja-e Ön, hogy a kiskorú gyermekek számára is elérhetőek legyenek nemátalakító kezelések?” népszavazásra javasolt kérdést a népszavazási kezdeményezésről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 11. §-a alapján hitelesítette.
- [3] A Kúria 2021. október 22. napján kelt Knk.II.40.646/2021/9. számú végzésével az NVB 16/2021. számú határozatát megváltoztatta és a népszavazásra javasolt kérdés hitelesítését megtagadta.
- [4] A Kormány a Kúria Knk.II.40.646/2021/9. számú végzésével szemben az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérte a végzés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az Alkotmánybíróság 33/2021. (XII. 22.) AB határozatával (a továbbiakban: Abh.) megállapította, hogy a népszavazásra javasolt kérdés az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés a) pontja tekintetében nem irányul az Alaptörvény módosítására. A Kúria a népszavazási kérdés alapján megalkotandó jogszabály alaptörvény-konformitását az Alaptörvény 28. cikkében foglaltak figyelmen kívül hagyásával annak ellenére zárta ki, hogy arra a kérdésből kényszerítően következtetni lehetne, amivel megsértette az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásból való jogát, ezért a kúriai végzést megsemmisítette.
- [5] A Kúria a Kpk.39.024/2022/3. számú végzésével a Kúriát új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [6] A Kúria a Knk.II.39.058/2022/8. számú végzésével az NVB 16/2021. számú határozatát megváltoztatta és a népszavazásra javasolt kérdés hitelesítését ismételten megtagadta.
- [7] A Kúria az Abh.-ban foglaltakkal összhangban megállapította, hogy a népszavazásra javasolt kérdés az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés a) pontjának megfelel, azaz nem irányul az Alaptörvény módosítására, továbbá azt is megvizsgálta, hogy a kérdés nem ütközik-e nemzetközi szerződésbe, amelynek eredményeként rögzítette, hogy a kérdés az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés d) pontját sem sérti. Ezt követően a Kúria az Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerinti választópolgári és jogalkotói egyértelműséget vizsgálta.
- [8] A Kúria a választópolgári egyértelműség körében elsőként a népszavazási kérdéssel érintett személyi kört illetően állapította meg, hogy az átlagos választópolgár, a Kúria és az Alkotmánybíróság a népszavazásra javasolt kérdést mind a transzszexuális, mind az interszexuális gyermekekre kiterjedőnek tekintette, míg a népszavazási kérdés kezdeményezője – a Kúria előtti eljárás során tett nyilatkozata alapján – a kérdést kizárólag a transzszexuális kiskorú gyermekekre kívánta érteni. A Kúria hangsúlyozta, amennyiben a kezdeményező által a kérdésnek és az abban szereplő szavaknak, kifejezéseknek tulajdonított értelme eltér a racionális, átlagosan tájékozott választópolgár által, a szavak általánosan elfogadott jelentése alapján értett jelentésétől, a kérdés – megtévesztő jellege folytán – sérti a kérdés-egyértelműség követelményét. A választópolgári egyértelműség körében vizsgálta a Kúria a „nemátalakító kezelések” kifejezést is, amely a Kúria szerint általánosan elfogadott, köznapi jelentéssel nem rendelkezik és azt jogszabály sem definiálja. A kifejezést a többszám használata

miatt nem kellően világosnak, nem egyértelműnek minősítette. Az Abh.-ra hivatkozással azt is megállapította, hogy a népszavazásra javasolt kérdésben használt „elérhetőség” fogalma sem egyértelmű, mert azt a Kúria általános elérhetőségként, míg az Alkotmánybíróság az „igen” szavazatok többsége esetén korlátozott elérhetőségként kezelte. Kitért továbbá arra is a kúriai döntés, hogy egy egyértelműen feltett kérdésben a kiskorú döntéséhez kapcsolódó szülői hozzájárulásra vonatkozó viszonyt is jelezni kellett volna.

- [9] A Kúria szerint, mivel a népszavazásra feltett kérdés választópolgári egyértelműsége a kérdéssel érintett személyi kör, a „nemátalakító kezelések” és az „elérhetőség” tekintetében sem teljesül, nem állapítható meg a jogalkotói egyértelműség sem, hiszen a törvény megalkotása során a népakarat sem lenne megállapítható.
- [10] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Knk.II.39.058/2022/8. számú végzésének megsemmisítését az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmére hivatkozással kéri, valamint alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának második fordulata is alapítja azzal, hogy a Kúria támadott végzése az Alaptörvény 8. cikk (1) bekezdésébe foglalt hatáskörét Alaptörvénybe ütközően korlátozza.
- [11] A tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme körében arra hivatkozott, hogy a Kúria támadott végzésében a népszavazási kérdés egyértelműségére vonatkozó jogértelmezése kapcsán kilépett az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó, az Nsztv. 9. § (1) bekezdésének alkotmánykonform értelmezési tartományából. Álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét elérő önkényes jogértelmezésnek minősül, hogy a Kúria a személyi kör vizsgálatát kiemelte a szöveggörnyezetéből, és elszigetelten, a kérdés további elemeitől (nemátalakító kezelések) izolálva vizsgálta, ezzel megváltoztatva annak eredeti értelmét. Szintén a népszavazási kérdés egyértelműségére vonatkozó alaptörvénykonform értelmezési tartományból lépett ki a Kúria az indítványozó szerint a „nemátalakító kezelések” kifejezés értelmezésekor, amellyel ezt a tárgykört a teljesíthetetlen követelmények megfogalmazása által ténylegesen kizárja a népszavazásra feltehető kérdések köréből. Az „elérhetőség” kifejezés értelmezése kapcsán pedig arra utalt az indítványozó, hogy az Abh.-ban az Alkotmánybíróság kifejezetten állást foglalt arról, hogy érvényes és eredményes népszavazás esetén az Országgyűlés milyen jogalkotásra lenne köteles.
- [12] Az országos népszavazás kezdeményezésére vonatkozó hatáskör sérelmével összefüggésben az indítványozó arra hivatkozott, hogy a Kúria a népszavazási kérdést egyes elemeiben és a teljességében is önkényesen, a rá vonatkozó alkotmányos értelmezési tartományon túllépve értelmezve összességében teljesíthetetlen követelményeket gördített a Kormány országos népszavazás kezdeményezésére vonatkozó hatásköre gyakorlása elé. A kérdés épp a Kúria által megfogalmazott kritériumoknak való megfelelés által válna a választópolgárok számára érthetlenné és értelmezhetlenné. Ezzel a Kormány abba a helyzetbe kerülne, hogy ténylegesen nem tudná gyakorolni ebben a tárgykörben az országos népszavazás kezdeményezésére vonatkozó, az Alaptörvény által biztosított hatáskörét.
- [13] 2. Az Abtv. 59. §-a szerint az Alkotmánybíróság – ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan oka fogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti.
- [14] Az Alkotmánybíróság Ügyrendje 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján oka fogyottá válik az indítvány különösen, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált.
- [15] A jelen ügyben érintett népszavazási kérdést az igazságügyi miniszter 2021. július 21-én együttesen nyújtotta be hitelesítés céljából az NVB-hez további négy népszavazásra javasolt kérdéssel, mivel azok tárgyaknál fogva szorosan kapcsolódtak egymáshoz.
- [16] Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az indítvány 2022. május 22-én került benyújtásra, ugyanakkor az indítvány alapjául szolgáló népszavazási kérdéssel szoros tárgyi összefüggésben lévő négy további – az NVB és a Kúria által hitelesített – népszavazási kérdésben 2022. április 3-án az országos népszavazás már megtartásra került.
- [17] A népszavazási kérdések együttes benyújtása és azok szoros tárgyi összefüggése, valamint a négy további népszavazási kérdésben megtartott népszavazás okán az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány tárgytalanná vált.

[18] 3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az eljárást az Abtv. 59. §-a és az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2023. február 21.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1258/2022.

